

Підказки фасилітаторам (помічникам) щодо проведення дискусії
(Джерело: Lizette Weiss. Робота з групою. - Association of Bay Area Governments, Berkeley, California, U.S.A.)

1. Чітко сформулюйте завдання, яке повинна виконати група.
2. Разом із групою встановіть основні правила.
3. Звертайте увагу на потреби членів групи, які зумовлені різними особистими стилями навчання.
4. Уважно слухайте.
5. Переконайтесь, що всі учасники мають можливість брати активну участь у семінарі та висловлювати свої ідеї.
6. Записуйте інформацію на фліпчарті.
7. Залишайтеся нейтральним; не беріть участі у дискусії.
8. Ставте питання з метою уточнення або для розвитку дискусії.
9. Скеруйте роботу групи у потрібному для вас напрямку.

Питання, які заохочують до дискусії

Для того щоб визначити проблеми

- Як ви розумієте, проблема пролягає у тому, що ... Чи є у когось ще будь-які думки або зауваження щодо цього питання?
- Чи не хоче хто-небудь навести додатковий фактичний матеріал для того, щоб ми змогли краще зрозуміти, про що йдеться мова.

Для того щоб розширити коло учасників обговорення

- Ми вже чули думки декого з вас. Чи не бажають ті, хто ще не висловлювався додати щось до того, що вже було сказано?
- А що думають із приводу висловлених ідей ті, хто ще не висловлювався з даного приводу?
- На які ще питання, пов'язані з тим, що ми обговорюємо, нам слід звернути увагу?

Для того щоб обмежити кількість учасників обговорення.

- (До учасника, який домінує). Ми цінуємо ваші ідеї, але, можливо, нам би слід було послухати й інших. Чи не хотіли б дехто з тих, хто ще не висловлювався, додати свої думки до тих, які вже були озвучені?
- Ви вже висловили декілька хороших коментарів, і мені цікаво, чи може хтось іще хотів би поставити питання або про щось сказати?
- Оскільки ще не вся група отримала можливості висловитись, чи не могли б ви ненадовго притримати свої коментарі?

Для того щоб зосередити дискусію на певному питанні

- Чи не занадто далеко ми відійшли від вирішення питання?
- Чи не бажаєте ви послухати мої думки і те, як я розумію висловлені ідеї та який матеріал ми зараз вивчаємо?
- Це цікаве зауваження. Але мені цікаво, чи точно воно відповідає проблемі, яку ми зараз розглядаємо?
- Наскільки я розумію, проблема полягає в тому ... Чи може хтось хоче зробити ще додаткові коментарі перш ніж ми перейдемо до обговорення?

Для продовження заняття

- Мені цікаво, чи досить часу ми присвятили цьому питанню і чи готові ми переходити до ...?
- Чи досить глибоко ми розглянули усі аспекти цієї проблеми і чи готові ми зараз перейти до розгляду ...?
- Беручи до уваги, що у нас є ще інші питання порядку денного (або час до завершення), чи не краще буде нам зараз перейти до наступного питання, яке нам треба розглянути?

Для того щоб допомогти усвідомити те, на якій стадії вона зараз знаходиться

- Чи не здається вам, що ми зайшли у глухий кут, розглядаючи це питання? Чому б нам не рушити уперед?
- Може нам слід поглянути на те, яке завдання було поставлено перед нами із самого початку і подивитись, наскільки ми наблизились до його вирішення?
- Тепер, оскільки ми наближаємось до завершення нашої зустрічі, чи хоче хто-небудь сказати яким чином ми можемо вдосконалити наше наступне заняття?

Для того щоб допомогти у прийнятті рішення.

- Чи правильно я відчуваю, що ми наближаємось до узгодження цих питань? Здається, ми наближаємось до рішення, яке ... Чи може нам є сенс розглянути, що б це могло означати у сенсі ... А якщо ми вирішимо таким чином?
- Чого ми вже досягли на цей момент?
- Чи не хоче хто-небудь узагальнити нашу дискусію з цього приводу?

Для того щоб забезпечити неперервність

- На нашій останній зустрічі ми обговорювали ... Чи не хоче хто-небудь нагадати усім основні моменти того, що ми вже вивчали?
- Оскільки ми не закінчимо наше обговорення на цьому занятті, які будуть пропозиції щодо того, які питання нам слід розглянути на нашій наступній зустрічі?
- Чи має хто-небудь пропозиції щодо питань, які нам слід розглянути на нашій наступній зустрічі?

Підказки спостерігачам

Коли ви спостерігаєте за фасилітатором під час того, як він або вона працюють із групою, зробіть нотатки стосовно викладених нижче елементів його/її роботи. Не забудьте також надати як позитивний коментар, так і пропозиції стосовно того, що б можна було зробити інакше.

1. Чи чітко фасилітатор сформулював завдання, яке повинна виконати група?
2. Чи були основні правила встановлені у співпраці із групою?
3. Яким чином фасилітатор демонстрував те, що він/вона звертає увагу на різні навчальні стилі членів групи?
4. Яким чином фасилітатор демонстрував те, що він/вона уважно слухає?
5. Чи всі учасники мали можливість брати участь у семінарі та висловлювати свої ідеї?
6. Чи записував фасилітатор інформацію на фліпчарті, використовуючи саме ті слова, які вживали учасники семінару?
7. Чи легко було прочитати й зрозуміти записи, які робив фасилітатор на фліпчарті?
8. Чи залишався фасилітатор нейтральним? (поясніть)
9. Як фасилітатор використовував запитання?
10. Яким чином фасилітатор скеровував роботу групи потрібне йому русло?